

(5) Számítástechnikai jogi ismeretek

Szoftverek szerzői jogairól

Amikor a számítástechnikai vagy szoftverkulturáról beszélünk, akkor nemcsak a számítógépekről, programokról van szó, hanem az eredeti szoftver szerzői jognak megfelelő kezeléséről és használatáról is. A számítógépi programalkotások akkor minősülnek szerzői műnek, amennyiben eredetiek, tehát alkotójuk saját szellemi alkotásának tekinthetők, és ezen túlmenően semmilyen más ismerv alkalmazása nem szükséges a védelem alatt állásukhoz.

Szellemi tulajdon. A törvény szerint az eredeti számítógépes program az azt létrehozó személy vagy vállalat szellemi tulajdona. A számítógépes programokat szerzői jogi törvény védi, amely kimondja, hogy az ilyen művek engedély nélküli másolása törvénybe ütköző cselekedet.

Védelemben részesülő számítógépi programalkotások a következők:

1) Forrásprogram (forráskód)

A programozók a programjaikat valamilyen programozási nyelven írják meg. Az így megírt program a forrásprogram.

2) Tárgyi program

A forrásprogramot, valamely fordító és/vagy értelmező program lefordítja olyan alakba, amit a CPU megért és végre tud hajtani. Ezt használjuk, futtatjuk a gépünkön. (beleértve a felhasználói programokat és operációs rendszereket egyaránt).

3) A számítógéppel vagy a számítógép segítségével alkotott műveket.**4) Kísérő anyag.** A jó programhoz jó dokumentáció is tartozik. Ezek a dokumentációk is több-félék lehetnek. Attól függően, hogy kinek íródtak, felhasználóknak vagy fejlesztőknek.

Szoftver licencszerződés. Egy adott szoftver esetében a licencszerződés határozza meg a szerzői jog tulajdonosa által megengedett szoftverhasználat feltételeit. A számlát és az eredeti lemezt meg kell őrizni. A szoftvernek regisztrációs száma van. A szoftverhez adott licencszerződésre külön utalás történik a szoftver dokumentációjában, vagy a program indításakor megjelenő képernyőn is. A szoftver ára tartalmazza a szoftver licencét, és megfizetése kötelezi a vevőt, hogy a szoftvert kizárólag a licencszerződésben leírt feltételek szerint használja. Érdeemes a licencszerződéseinket mindig áttanulmányozni: a saját kötelezettségeinken kívül tartalmazza a szoftvergyártó egyéb szolgáltatásaira (pl. szoftverfrissítések) vonatkozó feltételeit, vagy garancia- és felelősségvállalását.

A megvásárolt szoftvert csak annyi példányban használhatjuk, amennyire a jogot megvettük. Nem adható tovább. Általában egy tartalék biztonsági másolat készítünk róla, de nem sérti a szerzői jogot az, ha a szoftverről akár több biztonsági másolatot készítünk. Ha valaki megvásárol egy programot és regisztráltatja, általában kedvezménnyel jut a későbbi verziókhoz. Ha megvásárolunk egy eredeti nyelvű programot, annak honosított változatáért is fizetnünk kell.

Hitelességi bizonyítvány: A készítő igazolja, hogy a dokumentum hiteles.

A szoftverekkel kapcsolatos szerzői jogok egyik képviselője a Business Software Alliance (BSA).

Szoftvernek nevezzük a számítógépes programokat, adatokat és a hozzájuk tartozó dokumentációt.

Szoftverek csoportosítása:

- **Operációs rendszer:** olyan rendszerszoftver, amely a kezeli és vezérli a hardvert, valamint a felhasználó részére könnyen kezelhető és programozható felületet nyújt.
- **Fejlesztői rendszerek:** Programnyelvek

Alkalmazói szoftverek: irodai, mérnöki, játék, multimédia, stb., szoftverek.

Szokás a programokat többek között aszerint is csoportosítani, hogy milyen jogokhoz jutunk a program birtoklásával. Ennek alapján lehetnek:

Szoftverek csoportosítása a felhasználói jog szempontjából:

- **Szabad szoftverek:** Ingyenes, szabadon használható és terjeszthető szoftverek, a forráskód megismerhető, szabadon módosítható.
A Linux operációs rendszer (melynek több kiadása, ún. disztribúciója létezik) szabadon letölthető, használható és másolható. Az ingyenesen terjesztett irodai alkalmazások és egyéb programok általában az otthoni, egyéni célú felhasználáskor ingyenesek, például a Microsoft Office programcsomaghoz hasonló tartalmú OpenOffice vagy a StarOffice. A legtöbb webböngésző és e-mail kliens (pl. Internet Explorer, Opera, Netscape, Mozilla, stb.) szintén ingyen letölthető. Sok esetben ezekre a szoftverekre a GPL General Public License érvényes. A GPL alatt készült szoftverek forráskódja nyilvános, szabadon felhasználható és terjeszthető, azzal a feltétellel, hogy a forráskód felhasználásával létrehozott új szoftverek is GPL alatt maradnak.
- **Freeware programok:** Szabadon használhatók és terjeszthetők (másolhatók), de a forráskódja titkos. A szerzői jog az alkotóé, a cégé. A programot nem adhatjuk el, és nem változtathatjuk meg. Üzleti célra is használhatók.
- **Shareware programok:** Ingyenesen beszerezhetőek és terjeszthetők, de nem működnek teljes körűen, illetve csak bizonyos ideig használhatók. A teljes verzióért fizetni és regisztrálni kell.
- **Kereskedelmi programok:** Pénzbe kerülnek és meghatározott feltételekkel alkalmazhatók. Az alkalmazás készítője általában támogatást nyújt a program használatához. Felhasználását a licencszerződés szabályozza.
- **Demo szoftverek:** szabadon másolhatók. A késztermék bemutatására szolgál.

OEM licencelés

Az **OEM** (Original Equipment Manufacturer) licence **rendszerépítő** másnéven számítógép összeszerelő illetve gyártó partnereink forgalmazási igényei szerint létrehozott Licenc konstrukció.

Az eredeti hardvergyártók (más néven OEM-gyártók) új számítógép vásárlásakor különféle szoftvereket, például a Microsoft Windows asztali operációs rendszert előtelepítve biztosítják az ügyfél részére. Az OEM-szoftver új számítógép vásárlása esetén a számítógépre előtelepített szoftvert jelent.

AZ OEM termékekre a gyártó általában kevesebb garanciát vállal, nagy tételű egységekbe van csomagolva és nincs mellette végfelhasználói tájékoztató.

Az OEM-nek egy másik jelentése, ha egy gyártó a saját neve alatt egy másik gyártó termékét adja el.

A szerzői jog megsértése a BTK 329/A.§-ba ütközik.

A jogtalan szoftverhasználat visszaszorítása érdekében 1988 óta dolgozik a **BSA** (Business Software Alliance) nemzetközi civil szervezet is.

A érvek a jogtiszt szoftverek használata mellett

A jogtiszt szoftver előnyei <i>Az eredeti szoftver felhasználói biztosak lehetnek abban, hogy megkapják a következőket:</i>	A kockázatok <i>Ezzel szemben az illegális szoftvermásolatok használói az alábbi kockázatoknak teszik ki magukat:</i>
új verziók megjelenésekor szoftverfrissítést csökkentett áron,	a minőségnek és a megbízhatóságnak semmilyen garanciáját nem tartalmazza,
igény esetén szoftverbetanítást,	hiányzó vagy hiányos dokumentáció,
megbízható alkalmazásokat és rendszereket, széleskörű műszaki támogatással,	az új szoftververzió megjelenésekor nem biztosított a szoftver frissítése,
eredeti és teljes dokumentációt,	nincs műszaki támogatás,
a szoftver által ígért hatékonyságot	viselniük kell a törvény megsértésének jogi és anyagi következményeit.
minőségbiztosítással járó megbízhatóságot,	
számítógépes vírusok elleni védelmet,	